

I

PROČ SE ZABÝVAT OTÁZKOU STÁRNUTÍ A STÁŘÍ

Stárnutí populace je celosvětový fenomén, podíl starých lidí ve společnosti narůstá percentuelně i v absolutních číslech, prodlužuje se délka života ve stáří. Česká i světová společnost se nachází v nové, dosud neznámé situaci, na kterou je třeba reagovat na úrovni jednotlivce i všech systémů společnosti. Ukazuje se, že mnoho lidí problematiku stáří, života ve stáří, stárnutí populace ani souvislosti, úskalí a rizika s tím spojená nezná, že ve společnosti existují závažné mýty i nebezpečné předsudky. Proto pokládáme za potřebné zařadit problematiku

stárnutí, života ve stáří, seniorské subkultury a mezigeneračních vztahů do českého vzdělávacího systému cílevědomějším způsobem. Jde nejen o hledání vhodných forem prezentování seniorské problematiky jako uceleného bloku (např. v rámci občanské výchovy), ale také o edukování učitelů těch předmětů, v nichž lze seniorskou problematiku zpřístupnit doplňkovým způsobem.

Základním cílem je navození racionálně pozitivního vztahu ke stáří, citlivosti k problémům a potřebám starých lidí se zdravotním postižením, vědomí osobní zodpovědnosti za vlastní život včetně stáří a posílení žádoucích mezigeneračních vztahů.

Definice starého člověka je obtížná a měla by být (zvláště při formování názorů a postojů dětí) pojata pozitivně. Neměla by tedy být zdůrazňována např. blízkost smrti, nemocnost, nezdatnost, ztráta soběstačnosti, chudoba. I když jde o reálná rizika vyššího věku, neměla by být v dětech fixována jako dominantní charakteristiky či nezbytné zákonitosti. Definice navržená experty projektu EU v příručce Respektování lidské důstojnosti zní: Senioři jsou lidé, kteří toho mnoho prožili a mohou vyprávět mnoho příběhů.

Teprve v tomto kontextu by si děti měly osvojit vědomí, že existuje také neúspěšné stárnutí a nemocné stáří, že riziko a výskyt nemocí i disability (zdravotního postižení) je ve stáří vyšší než v mladším věku a že senioři se závažným zdravotním postižením (zvláště zrakovým, sluchovým a pohybovým včetně zvýšeného rizika pádů) vyžadují ohleduplnost, pomoc, bezbariérové prostředí a podporu, aby mohli zůstat sami sebou v domácím prostředí.

*Připomenuto by mělo být i riziko osamělosti starých lidí v souvislosti s ovdo-
véním (výukově kontext významu rodiny, sousedských vztahů, dobrovolnictví).*

Konečně by měla být prioritně zdůrazněna osobní zodpovědnost člověka za svůj život včetně vlastního stáří (životospráva, prevence chorob, ekonomické zabezpečení, sociální vazby).